

ȘTEFAN , LUPU

PORECLIT / NUMIT ȘI

„**Fane**”

O C U P A Ț I A

Sculptor în lemn, colecționar, instructor de dansuri, fondator și coordonator al Ansamblului Folcloric ”Zestrea Săceleană”

„TEZAUUR UMAN VIU” - 2021

Sculptor tradițional în lemn

DATA NAȘTERII

27 martie 1953

LOCALITATEA

Araci, județul Covasna

STUDII

Școala Profesională și Liceul de Construcții urmate în localitatea Săcele, județul Brașov.

FAMILIA

Mama: Ana Lupu – Onești, județul Bacău – casnică,

Tata: Constantin Lupu – Araci, județul Covasna – plugar,

Soția: Adela Lupu – Săcele, județul Brașov,

➤ Copiii – Diana Lupu și Oana Stroe,

➤ Nepoții – Mara Stroe (nepoata din partea Oanei).

PREZENTARE PE SCURT

Ștefan Lupu s-a născut la Araci, comuna Vâlcele, județul Covasna, într-o familie de oameni gospodari cu 12 copii. Încă din copilărie este crescut în cultul muncii și al prețuirii valorilor morale - omenia, cinstea, hărnicia, respectul pentru comunitatea din care face parte devenind lege pentru tot timpul vieții, așa încât a ajuns acum la 68 de ani, să fie respectat și prețuit de toată lumea.

Din adolescență se stabilește la Săcele, județul Brașov unde își face un rost în viață, o meserie, dar totodată își pune în valoare calitățile sale

„Poarta a fost din vechime pe meleagurile noastre, esențială pentru intimitatea, siguranța și spiritul de proprietate al românului. Firi sensibile și austere, mocanii săceleni au dat un alt sens porții. Poarta mocănească este primul element care te întâmpină la intrarea în microuniversul familial. Prin simplitatea și totodată frumusețea ei, poarta mocănească era o invitație și un bine ai venit pentru omul bun, dar și o opreliște categorică pentru cei neaveniți.”

(Ștefan Lupu)

DISTINCȚII :

ASTRA – Despărțământul "Frații Popeea" - Săcele - Diplomă de onoare, 2007;

Asociația cultural-sportivă "Izvorul – Săcele – Diplomă pentru amenjarea expoziției "Drumul lânii" în cadrul evenimentului "Balul plăcintelor mocănești" 2015, 2016;

Asociația "Mocani Săceleni" – Diplomă pentru *Susținerea și implicarea în păstrarea tradițiilor neamului mocănesc de-a lungul timpului;*

Diploma de membru al Academiei Artelor Tradiționale, 2021.

artistice, mai întâi ca instructor al unei brigăzi artistice, apoi ca remarcabil dansator în Ansamblul Folcloric din Săcele. Aici o cunoaște pe Adela, fiica familiei Ciobanu, o familie de mocani înstăriți, pe care o cere în căsătorie în anul 1978. O căsătorie din dragoste - după cum mărturisesc cei doi - având ca liant și preocupările ambilor parteneri pentru viața artistică.

Intrat în familia unui respectat gospodar din Săcele, Ștefan Lupu cunoaște viața mocanilor, de la cei care mai erau, încă, la acea vreme renumiți economi de vite sau de la urmașii celor ce au practicat transhumanța pastorală în Bărăgan și Dobrogea. Se apleacă cu dragoste asupra cunoașterii modului de viață al acestora, a tradițiilor pastorale și a exprimării lor artistice în port, în arhitectură, în creația folclorică, în credințe și obiceiuri.

Înzestrat cu talent artistic în domeniul meșteșugurilor tradiționale de prelucrare a lemnului, Ștefan Lupu se concentrează asupra celui mai reprezentativ simbol identitar al comunității mocanilor săceleni, poarta, așezată la intrarea în curtea fiecărei gospodării. Cercetează gospodăriile mocănești și identifică toate porțile existente, încă, în acest spațiu, culege mărturii materiale și povestiri ale celor care au trăit vremurile de glorie ale mocanilor săceleni, precum și ale celor mai tineri auzite de la înaintașii lor. Ștefan Lupu se apleacă cu pasiune spre cercetarea arhitecturii tradiționale a mocanilor săceleni, studiază și reproduce întreaga gamă a elementelor decorative din lemn ale fațadei casei: prispă cu parapet din scânduri traforate, stâlpi ciopliți în diverse forme geometrice, pazii de la streășină cu elemente traforate. Identifică toate porțile de la gospodăriile mocănești, restaurează și conservă 11 porți și construiește alte 15 folosind materialul, tehnicile de lucru și de decorare tradiționale porți pe care le-a expus în Săcele, Codlea și, foarte important, în localitatea Vire din Franța, cu care Orașul Săcele este înfrățit. Pune poarta mocăneasă pe Stema Municipiului Săcele, ca simbol al acestor locuri.

DESCRIEREA MEȘTEȘUGULUI / ÎNDELETNICIRII / PRACTICII / ACTIVITĂȚII

Ca meșter, cunoaște și aplică toate tehnicile tradiționale de prelucrare a lemnului, atât cele dulgherești de lucru: cioplit, îmbinare în cheotoare, codă de rândunică, pană și uluc, îmbinarea în cuie de lemn, precum și ale celor de decorare: cioplit, crestă, traforat, folosind unelte tradiționale. Pentru calitățile sale de dulgher stă mărturie chiar casa familiei sale din Mocănimea Săcelor pe care a construit-o cu mâna sa și la care a reconstituit toate elementele decorative ale unei gospodării mocănești: prispă cu traforuri și stâlpi ciopliți, împrejmuire înnobilită cu renumita poartă prin care pătrunzi în curtea unde stau puse în rândulă, toate bunurile de care s-au folosit gospodării. Transpune în grafică elemente arhitecturale tradiționale pe care le introduce într-un proiect mai amplu de restaurare a patrimoniului arhitectural al zonei.

PE CINE A ÎNVĂȚAT / DACĂ A ÎNVĂȚAT PE ALTCINEVA

Ștefan Lupu transmite către tânăra generație spiritul prețuirii valorilor culturale tradiționale pe care o pregătește prin toate formele: ucenicie în domeniul prelucrării lemnului, șezători folclorice, sărbători de peste an și festivaluri. Drept dovadă sunt cei doi tineri: Bogdan Bistrițean (conciadin al d-lui. Lupu – 5 ani de ucenicie) și Daniel Osman (ginerel – 8 ani de ucenicie).

CE SPUN SPECIALIȘTII?

„Ștefan Lupu conturează profilul unui valoros artist, creator, cercetător, restaurator al patrimoniului material și uman, (care a redeșteptat sentimentul de dragoste pentru valorile culturale) al comunității mocanilor săceleni, dar și al celor „șapte sate” săcelene, aparținând administrativ Municipiului Săcele din județul Brașov. Prin tot ceea ce a făcut vreme de o jumătate de secol, Ștefan Lupu adaugă personalității sale toate atributele (calitățile) unui tezaur uman viu, reprezentativ atât pentru comunitatea întregii zone ale celor șapte sate săcelene, la fel de complexă din punct de vedere al structurii etnice și economice, cât și pentru întreaga obște a păstrătorilor moștenirii culturale.”

Prof. dr. Ioan Praoveanu

Doctor în etnografie-etnologie

Expert în domeniul patrimoniului etnografic

APARIȚII ONLINE, PRESĂ SCRISĂ, RADIO ȘI TV

1. **(VIDEO) Povestea porților mocănești și a meșterului săcelean Ștefan (Fane) Lupu**

www.saceleanul.ro/video-povestea-portilor-mocanesti-si-a-mesterului-sacelean-stefan-fane-lupu/

2. **Povestea meșterului care a reușit să salveze porțile mocănești din Săcele, unice în țara noastră. Acesta a primit titlul de tezaur uman viu**

www.bizbrasov.ro/2021/09/09/tezaur-uman-viu-sacele-stefan-lupu/

